

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 juillet 2006

PROJET DE LOI**modifiant le Code civil et
régulant le droit successoral à
l'égard du cohabitant légal survivant**

AMENDEMENTS

N° 1 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 5

Remplacer la section IVbis, proposée, par la section suivante:*«Section IVbis. — Des successions déferées au cohabitant survivant.**Art. 745octies. — La présente section est applicable à:**1° deux personnes ayant fait une déclaration de cohabitation légale, conformément à l'article 1475 du Code civil;**2° deux personnes qui, sans avoir fait de déclaration de cohabitation légale, entretiennent une relation de vie commune durable et qui ou bien ont un ou plusieurs enfants communs ou bien sont propriétaires d'un immeuble servant de résidence commune à la famille.».*

Document précédent :

Doc 51 **2514/ (2005/2006)** :

001 : Projet de loi.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 juli 2006

WETSONTWERP**tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek
houdende regeling van het erfrecht van
de langstlevende wettelijk samenwonende**

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 5

De voorgestelde afdeling IVbis als volgt vervangen:*«Afdeling IVbis. — Erfopvolging van de langstlevende samenwonende partner.**«Art. 745octies. — Deze afdeling is van toepassing op:**1° twee personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd overeenkomstig artikel 1475 van dit wetboek;**2° twee personen die zonder een verklaring van wettelijke samenwoning te hebben afgelegd een duurzaam samenlevingsverband hebben en hetzij één of meerdere gemeenschappelijke kinderen hebben, hetzij eigenaar zijn van een gemeenschappelijk onroerend goed dat het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats dient.».*

Voorgaand document :

Doc 51 **2514/ (2005/2006)** :

001 : Wetsontwerp.

JUSTIFICATION

Le présent amendement ne limite pas le droit successoral *ab intestat* aux cohabitants «légaux». La cohabitation de fait est également prise en considération, à condition que l'intention des cohabitants de construire une relation de vie commune durable soit établie, c'est-à-dire lorsqu'ils ont un ou plusieurs enfants communs ou lorsqu'ils ont acquis ensemble un immeuble leur servant de résidence commune.

Cette extension du champ d'application s'inspire du constat que la plupart des cohabitants de fait souhaitent que leur partenaire soit leur héritier.

Nous optons pour un droit successoral *ab intestat* (limité) pour le cohabitant survivant, et ce, sans que les cohabitants aient émis le souhait de bénéficier d'une protection successorale, en tout cas pour les cohabitants légaux ou les cohabitants de fait qui ont une relation durable.

L'intention des cohabitants de prévoir une sécurité familiale commune constitue le critère décisif pour appliquer les règles successorales.

Dès l'instant où cette intention est manifeste, les cohabitants doivent pouvoir hériter l'un de l'autre.

L'intention de cohabiter durablement ne peut être déduite du simple fait que deux personnes cohabitent à une même adresse.

Pour l'application des règles de succession aux cohabitants, il convient donc de déterminer, pour les cohabitants de fait, l'instant où apparaît l'intention de développer un lien de cohabitation. C'est le cas lorsque les cohabitants ont au moins un enfant commun et lorsqu'ils ont acquis un immeuble qu'ils affectent à la résidence commune du ménage.

N° 2 DE M. VERHERSTRAETEN

Article 5bis (nouveau)

Insérer un article 5bis, libellé comme suit:

«Art. 5bis. — Il est inséré, dans la section IVbis du même Code, un article 745novies, libellé comme suit:

«Art. 745novies — § 1er. Le partenaire survivant recueille l'usufruit de l'immeuble affecté au jour de l'ouverture de la succession à la résidence commune du ménage, ainsi que des meubles qui la garnissent.

Il recueille également seul le droit au bail relatif à l'immeuble affecté à la résidence commune au moment de l'ouverture de la succession du cohabitant légal prédécédé et l'usufruit des meubles qui le garnissent.

VERANTWOORDING

Dit amendement beperkt het testateurfrecht niet tot de «wettelijk» samenwonende partners. Ook feitelijk samenwonenden komen in aanmerking, op voorwaarde dat hun intentie om gezamenlijk in een duurzaam samenlevingsverband te voorzien, vaststaat, namelijk wanneer ze één of meerdere gemeenschappelijke kinderen hebben of wanneer ze samen een onroerend goed hebben verworven dat hen tot gemeenschappelijke verblijfplaats dient.

Dit ruimer toepassingsgebied is ingegeven door het feit dat de meeste van die koppels de facto hun partner als hun erfgenaam willen aangesteld zien.

Er wordt geopteerd voor een (beperkt) testateurfrecht voor de overlevende samenwoner zonder dat de samenwoners aan hun wens om van een erfrechtelijke bescherming te genieten, uiting hebben gegeven, althans voor wettelijk samenwonenden of feitelijk samenwonenden die in een duurzaam samenlevingsverband leven.

Het decisieve criterium om de erfrechtelijke regels toepasseljk te maken is de intentie in hoofde van de samenwoners om in een gemeenschappelijke gezinszekerheid te voorzien.

Zodra die bedoeling er is, moeten samenwonende partijen van elkaar kunnen erven.

De intentie om duurzaam samen te leven kan niet afgeleid worden uit het enkele feit dat twee personen samenwonen op één adres.

Voor de toepassing van de erfrechtelijke regels voor samenwonenden komt het er dus op aan te achterhalen wanneer voor feitelijke samenwoners de intentie bestaat om een duurzaam samenlevingsverband uit te bouwen. Dit is het geval wanneer de samenwonende partijen samen tenminste één kind hebben en wanneer de samenwonende partijen samen een onroerend goed hebben verworven dat het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats dient.

Nr. 2 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 5bis (nieuw)

Een artikel 5bis invoegen, luidende:

«Art. 5bis. — In voornoemde afdeling IVbis van hetzelfde wetboek wordt een artikel 745novies ingevoegd, luidende:

«Art. 745novies. — § 1. De langstlevende partner verkrijgt het vruchtgebruik van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats diende en van het daarin aanwezige huisraad.

Hij verkrijgt eveneens als enige het recht op de huur van het onroerend goed dat bij het openvallen van de nalatenschap van de eerst gestorven partner het gezin tot gemeenschappelijke verblijfplaats diende en het vruchtgebruik van het daarin aanwezige huisraad.

§ 2. Le § 1er n'est pas applicable lorsque le cohabitant légal survivant est un descendant du partenaire cohabitant prédécédé, qui est en concours avec des héritiers au profit desquels la loi établit une réserve.

§ 3. Nonobstant toute clause contraire, toute personne attributaire de la nue-propiété peut exiger que soit dressé un inventaire des meubles meublants ainsi qu'un état de la résidence commune.

JUSTIFICATION

1. Voir la justification de l'amendement précédent.
2. Le conjoint survivant et le cohabitant légal survivant ont d'ores et déjà le droit de poursuivre le bail en cours. Cette disposition n'étant pas applicable au cohabitant de fait survivant qui a une relation de vie commune durable, ce droit est explicitement mentionné dans le texte de la loi.
3. Enfin, l'interdiction de cumuler le droit successoral en tant que partenaire survivant et le droit successoral en tant que descendant est limitée aux cas où il existe d'autres héritiers réservataires. En l'absence d'héritiers réservataires, en effet, il n'y a aucune raison de ne pas accorder le droit successoral du partenaire survivant à ce dernier, aucun différend familial n'étant possible.

N° 3 DE M. VERHERSTRAETEN

Art. 5ter (nouveau)

Insérer un article 5ter, libellé comme suit:

«Art. 5ter. — Un article 745decies, libellé comme suit, est inséré dans la section IVbis du même Code:

«Art. 745decies. — Lorsque le défunt ne laisse aucun successible, le partenaire survivant recueille la pleine propriété de toute la succession.»».

JUSTIFICATION

À l'instar du conjoint survivant, le partenaire survivant doit, lui aussi, recueillir la pleine propriété de toute la succession en l'absence d'autres successibles. On peut supposer que le partenaire prédécédé préférera cette règle, et non que dans cette situation, son partenaire survivant ne recueillera que l'usufruit des biens préférentiels et la succession sera, pour le surplus, réputée vacante. Cela aurait en effet pour conséquence que l'État recueille la nue-propiété des biens faisant l'objet

§ 2. Paragraaf 1 is niet van toepassing wanneer de langstlevende partner een afstammeling is van de eerststervende samenwonende partner die samen opkomt met erfgenamen aan wie de wet een voorbehouden erfdeel toekent.

§ 3. Niettegenstaande enig andersluidend beding, kan ieder die de blote eigendom verkrijgt, eisen dat een boedelbeschrijving van het huisraad en een staat van de gemeenschappelijke verblijfplaats wordt opge maakt»».

VERANTWOORDING

1. cf vorig amendement.
2. De langstlevende echtgenoot en de langstlevende wetelijk samenwonende hebben thans reeds het recht om de lopende huurovereenkomst voort te zetten. Vermits dit niet geldt voor de langstlevende duurzaam feitelijk samenwonende partner, wordt dit recht expliciet in de wettekst vermeld.
3. Tot slot wordt de uitsluiting van de cumulatie van het erfrecht als langstlevende partner en het erfrecht als bloedverwant in de neerdalende lijn beperkt tot die gevallen waarin er andere reservataire erfgenamen zijn. Wanneer er geen andere reservataire erfgenamen zijn, is er geen reden om de langstlevende partner niet het erfrecht van de langstlevende partner toe te kennen vermits er dan geen familiale twisten mogelijk zijn.

Nr. 3 VAN DE HEER VERHERSTRAETEN

Art. 5ter (nieuw)

Een artikel 5ter invoegen, luidende:

«Art. 5ter. — In voornoemde afdeling IVbis van hetzelfde wetboek wordt een artikel 745decies ingevoegd, luidende als volgt:

«Art. 745decies. — Wanneer de overledene geen erfgerechtigden achterlaat, verkrijgt de langstlevende partner de volle eigendom van de gehele nalatenschap.»».

VERANTWOORDING

Zoals dit geldt voor de langstlevende echtgenoot, dient ook de langstlevende partner de volle eigendom te krijgen van de gehele nalatenschap wanneer er geen andere erfgerechtigden zijn. Men kan ervan uit gaan dat de eerststervende deze regel zal verkiezen, eerder dan dat in deze situatie zijn langstlevende partner enkel het vruchtgebruik van de preferentiële goederen zal krijgen en de nalatenschap als onbeheerd zal worden beschouwd voor het surplus. Dit zou er immers toe

de l'usufruit successoral du partenaire cohabitant et la pleine propriété des biens qui ne sont pas visés par cet usufruit.

leiden dat de staat de blote eigendom verkrijgt van de goederen die onderworpen zijn aan het erfrechtelijk vruchtgebruik van de samenwonende partner en de volle eigendom van de goederen die niet door dit vruchtgebruik worden beoogd.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)